

Sygn. akt III Ca 704/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędziowie: SO Gabriela Sobczyk

SO Marcin Rak

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z wniosku E. M.

z udziałem H. B. (1), H. M. (1) i H. M. (2) (M.)

o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku

na skutek apelacji uczestniczek postępowania H. B. (1) i H. M. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w (...)

z dnia 21 listopada 2017 r., sygn. akt II Ns 351/16

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od uczestniczek postępowania H. B. (1) i H. M. (1) na rzecz wnioskodawczynie E. M. kwoty po 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.**

SSO Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 704/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie E. M. żądała zmiany prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 3 06 2008r. wydanego

w sprawie sygn. akt II Ns 1593/07, w którym stwierdzono, że spadek po A. M. (1), córce W. i F. na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego w dniu 8 10 1980r. nabyła w całości uczestniczka postępowania H. B. (2) oraz zasądzenia na jej rzecz od uczestników postępowania zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadniając wniosek twierdziła, że nie była uczestnikiem postępowania

w którym wydano powyższe postanowienie i do 20 10 2015r. nie wiedziała,

że zostało on przeprowadzone. Do spadku po A. M. (1) został powołana na podstawie jej późniejszego notarialnego testamentu sporządzonego w dniu 2 10 1984r.

Uczestniczki postępowania H. B. (1) i H. M. (1) wnosiły

o oddalenie wniosku i zasądzenie na ich rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania.

Zarzucał, że sporządzony przez A. M. (1) w dniu 2 10 1994r. testament notarialny jest nieważny, gdyż został on sporządzony przez nią w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Uczestnik postępowania H. M. (2) nie był zainteresowany wynikiem postępowania.

Sąd Rejonowy w (...) w postanowieniu z dnia 21 11 2017r. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w (...) z dnia 3 06 2008r.

i stwierdził, że spadek po A. M. (1) nabyła w całości na podstawie testamentu notarialnego z dnia 2 10 1994r. jej wnuczka E. M. i orzekł o kosztach postępowania.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia stwierdził, że wnioskodawczyni nie była uczestnikiem postępowania prowadzonego Sądzie Rejonowym w (...) pod sygnaturą akt II Ns 1593/07 i złożyła wniosek o zmianę wydanego w nim postanowienia w ciągu rocznego terminu od uzyskania informacji o jego wydaniu i podstawie do jego wzruszenia. Spadkodawczyni A. M. (1) sporządziła dwa ważne testamenty w formie aktu notarialnego, która jest najpewniejszą formą testament, gdyż notariusz prawnik, osoba zaufania publicznego powinna przed przystąpieniem do sporządzania testamentu ustalić czy stający testator ma zdolność oraz oddać wolę testatora w treści testamentu, aby nie budziła ona wątpliwości interpretacyjnych. Oceniał, że treści obydwu testamentów nie da się pogodzić, gdyż w obu testamentach powołano inne osoby do całości spadku i przyjął, że zgodnie z regulacjami art. 947 k.c. i art. 948 k.c.

spadkodawczyni w późniejszym testamencie z dnia 2 10 1984r. odwołała testament sporządzony w dniu 8 10 1980r. Następnie przywołał regulację art. 945 § 1 k.p.c. i wskazał, że stosownie do regulacji art. 945 § 2 k.c. nie można się powoływać na nieważność testamentu z powodu: sporządzenia go przez testatora testujący w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji

i wyrażenia woli, pod wpływem błędu lub groźby – po upływie dziesięciu lat od otwarcia spadku. Stwierdził, że postępowanie wykazał, że sporządzony przez A. M. (1) testament z dnia 2 10 1984r. był wynikiem głębokich uczuć łączących ją z wnioskodawczynią, zaś testament z dnia 8 10 1980r. został przez nią sporządzony pod naciskiem H. i B. M. jako zabezpieczenie dokonanej przez nich inwestycji zakupu nieruchomości w B. i nie oddawała rzeczywistej woli spadkodawczyni. Oceniał, że w sprawie – co do zasady –

nie może mieć zastosowania regulacja art. 5 k.c. Nie analizował oświadczeń spadkodawczyni, że „chce ona aby nieruchomość w B. należą do jej wnuczki H. B. (1)”, gdyż „testamenty są czynnościami prawnymi o sformalizowanym charakterze, a oświadczenia składane przez spadkodawczyni nie spełniały – również w ocenie uczestniczek postępowania – żadnej z form przewidzianych dla sporządzenia testamentu”.

W konkluzji uznał, że zachodziły podstawy do uwzględnienia wniosku i dlatego orzekła jak w sentencji. O kosztach postępowania orzekł stosując regulację

art. 520 § 2 k.p.c.

Orzeczenie zaskarżyły **uczestniczki postępowania H. B. (1)**

i H. M. (1), które wnosiły o jego zmianę przez oddalenie wniosku

oraz zasądzenie na ich rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, bądź jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzuciły, iż przy ferowaniu postanowienia naruszono wskazane w apelacji przepisy prawa procesowego i materialnego w sposób w niej podany.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował wniosek, a następnie prawidłowo rozpoznał sprawę.

Wbrew zarzutom apelacji przy konstruowaniu podstawy faktycznej orzeczenia nie naruszył regulacji art. 233 § 1 k.p.c.

Ustalenia składające się na podstawę faktyczną orzeczenia, mają bowiem źródła w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, których ocena jest logiczna i mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów.

Z tych też względów Sąd odwoławczy przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego w swym zasadniczym zarysie są prawidłowe i Sąd odwoławczy ją podziela i przyjmuje za własną (orz. SN z dn. 26 04 1935r. C III 473/34, Zb U. z 1935r. poz. 496).

W sprawie jest bezsporne, iż spadkodawczyni A. M. (2) pozostawiła dwa testamenty sporządzone w formie aktów notarialnych z dnia 8 10 1980r.

i z dnia 2 10 1984r., w których odpowiednio zmarła powołała do całości spadku po niej wnuczki uczestniczkę postępowania H. B. (1) i wnioskodawczynię E. M..

W testamencie sporządzonym w dniu 2 10 1984r. spadkodawczyni powołała do całości spadku po niej wnioskodawczynię.

Został on sporządzony w formie aktu notarialnego, stąd też w drodze domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) przyjąć należy, iż przed jego sporządzeniem spadkodawczyni została prawidłowo poinformowana przez notariusza o znaczeniu i zakresie tego rozporządzenia

(w aktach sprawy brak jest jakichkolwiek informacji pozwalających przyjąć,

że notariusz nie wywiązał się z tego obowiązku).

Wbrew temu co zarzuca apelacja z uwagi na użyte w nim sformułowania i co za tym idzie zakres rozporządzenia jego treści nie da się pogodzić z treścią wcześniejszego testamentu z dnia 8 10 1980r. w którym A. M. (1) do „całości spadku” powołała uczestniczkę postępowania H. B. (1) i Sąd Rejonowy trafnie ocenił, że sporządzając drugi testament spadkodawczyni w całości odwołała testament wcześniejszy (art. 947 k.c.).

A. M. (1) zmarła w dniu 16 04 1995r. i do chwili wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie (6 04 2016r.) i podniesienia w nim przez skarżące zarzutu, że zmarła sporządziła testament z dnia 2 10 1984r. w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, upłynął przewidziany w art. 945 § 1 k.c. dziesięcioletni termin, co uniemożliwia skarżącym skuteczne powoływanie tego zarzutu (dotyczy to także ewentualnego zarzutu sporządzenia testamentu pod wpływem błędu).

Niezależnie od tego w materiale sprawy brak jest jakichkolwiek wiarygodnych informacji pozwalających przyjąć, że spadkodawczyni sporządziła ten testament pod wpływem wnioskodawczyni, która co prawda zawiozła ją i jej dziadka do notariusza, lecz nie asystowała w tych czynnościach, a jego treść odzwierciedla jedynie ich wzajemne bardzo bliskie relacje uczuciowe.

Na jego treść, zakres i ważność nie ma żadnego wpływu przywoływana przez uczestniczki postępowania wypowiedź zmarłej, że chce, żeby dom

w B. jest uczestniczki postępowania H. B. (1).

Gdyby bowiem przyjąć, że takie słowa zostały rzeczywiście wypowiedziane przez zmarłą, to niewątpliwie miało to miejsce już po sporządzeniu drugiego testamentu (w szpitalu) i co należy - za Sądem pierwszej instancji – podkreślić, w toku postępowania nie wykazano, iż nastąpiło to w przewidzianej prawem formie rozporządzenia testamentowego (np. testamentu ustnego),

przez co nie miały one żadnego wpływu na ważność i zakres rozporządzenia dokonanego przez zmarłą w testamencie z dnia 2 10 1984r.

Dlatego z podanych względów testament ten należy uznać za ważny,

a zawarte w nim powołanie wnioskodawczyni do całości spadku po A. M. (1) za skuteczne.

E. M. wnioskodawczyni nie była uczestnikiem postępowania prowadzonego Sądzie Rejonowym w (...) pod sygnaturą akt II Ns 1593/07,

w którym na podstawie testamentu notarialnego z dnia 8 10 1980r. do całości spadku po A. M. (1) powołano uczestniczkę postępowania H. B. (1).

O wszczęciu tego postępowania nie została poinformowana przez jej uczestników pomimo tego, że po jego przeprowadzeniu wielokrotnie przyjeżdżała do Polski i miała kontakt z nimi.

O jego przeprowadzeniu i wyniku dowiedziała się w październiku 2015r.

i wnosząc do Sadu Rejonowego w (...) w dniu 6 04 2016r. dochowała przewidzianego w art. 679 § 1 k.p.c. rocznego terminu do jego wniesienia.

W połączeniu z powyższym czyni to wniosek uzasadnionym, a to stosownie do regulacji art. 679 § 3 k.p.c. obligowało Sąd pierwszej instancji do zmiany postanowienia wydanego przez ten Sąd w dniu 3 09 2008r. w sprawie o sygn. akt II Ns 1593/07.

Znalazło to prawidłowe odzwierciedlenie w zaskarżonym postanowieniu, przez co apelacja jest bezzasadna w rozumieniu art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. a to z mocy zawartej w nim regulacji prowadziło do jej oddalenia.

Reasumując zaskarżone postanowienie jest prawidłowe i dlatego apelację jako bezzasadną oddalono w oparciu regulacje art. 385 k.p.c.

w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosując regulację art. 520 § 2 zd. 1 k.p.c. biorąc pod uwagę, iż interesy uczestników postępowania były sprzeczne, a uczestniczki postępowania uległy w całości w tym postępowaniu, wobec czego powinny one zwrócić wnioskodawczyni poniesione przez nią w tym postępowaniu koszty zastępstwa przez fachowego pełnomocnika.